Informe econòmic i social ACRA

del sector d'atenció a les persones grans amb dependència a Catalunya

Serveis Residencials i d'Atenció Diürna

Serveis d'Atenció Domiciliària

juliol 2014

ACRA
Associació Catalana de Recursos Assistencials

Programa PARTNERS

ESADE
Universitat Ramon Llull
INSTITUT DE GOVERNANÇA I DIRECCIÓ PÚBLICA

1.
Demanda en el sector de l'atenció a les persones grans

Projecció de la població de Catalunya fins 2040 i ràtios de creixement

	2013	2020	2030	2040	Creixement interanual	Creixement període 2012-2040
De 0 a 64 anys	6.244.627	6.502.437	6.572.184	6.559.796	0,2%	5,0%
65 anys i més	1.309.023	1.458.162	1.805.961	2.315.410	2,1%	76,9%
75 anys i més	682.148	711.545	896.446	1.167.100	1,9%	71,1%
85 anys i més	195.493	238.665	279.383	395.464	2,5%	102,3%
Total Població	**7.553.650**	**7.960.599**	**8.378.145**	**8.875.206**	**0,6%**	**17,5%**

Índex d'envelliment

(població 65+/població total)

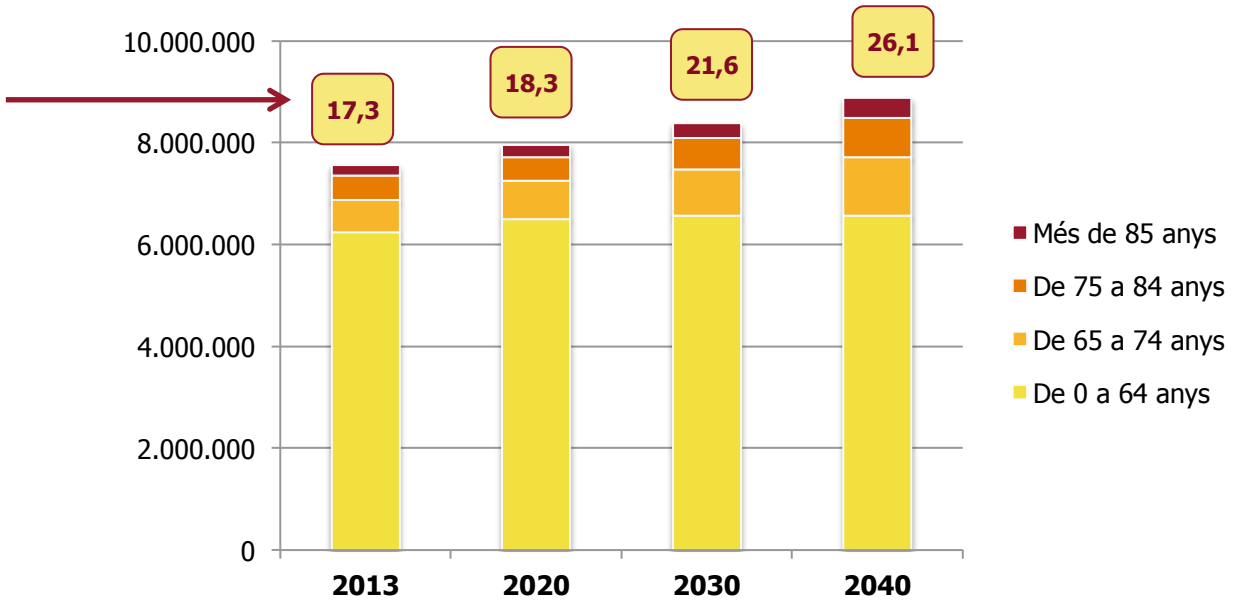

Font: Idescat (2012): Població per sexe i edat quinquennal any 2013. Població projectada a 1 de gener segons sexe i edat quinquennal. Escenari mitjà (base 2008). Elaboració pròpia.

Evolució de la dependència en gent gran

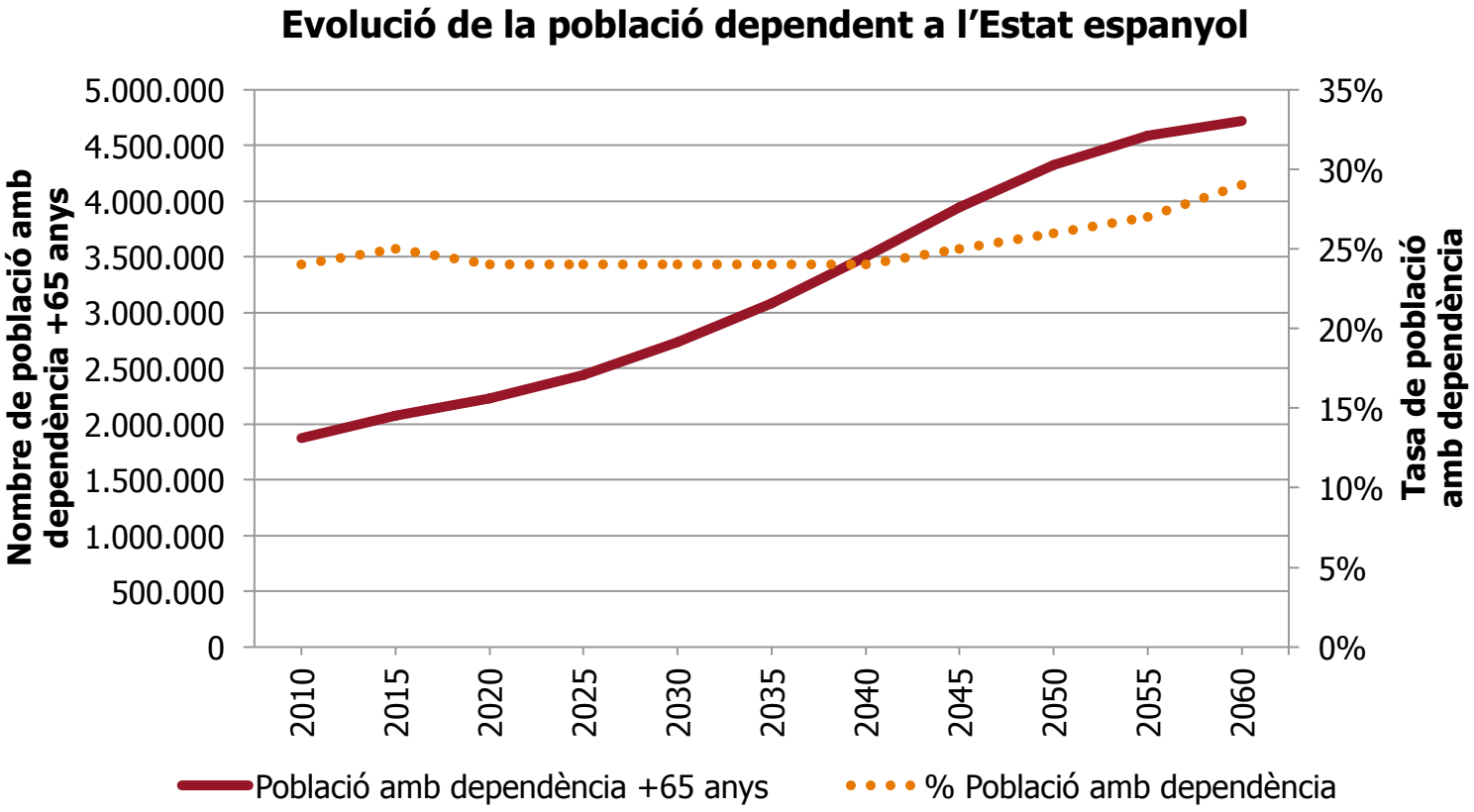

	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060	Creixement
Població amb dependència +65 anys	1.872.305	2.073.417	2.234.393	2.442.254	2.737.211	3.086.532	3.499.842	3.943.029	4.321.993	4.584.974	4.717.810	152%
% Població amb dependència	24%	25%	24%	24%	24%	24%	24%	25%	26%	27%	29%	

Al **2010** les **persones majors de 80 anys** representen un **53%** del total de persones grans dependents (+65 anys). Aquest percentatge s'estima al voltant del **69%** per al **2060**.

Font: *Análisis comparativo de los servicios de atención a la dependencia en España y Suecia*. Documentos de Trabajo. CRES-Fundación Caser. Febrero 2012.

Evolució anual de les sol·licituds inicials de valoració a 31 de desembre de 2013

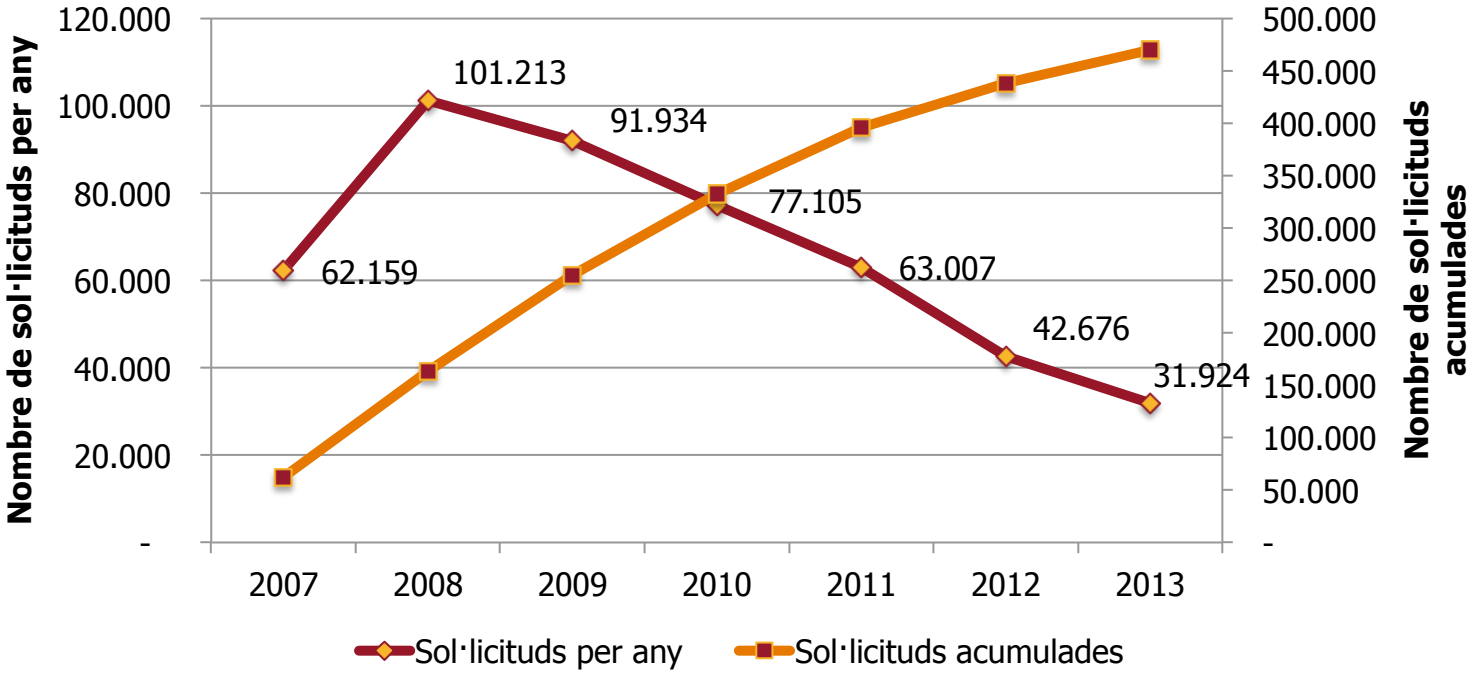

Total: 470.018

Font: Departament de Benestar Social i Família. Elaboració pròpia

Evolució anual de les sol·licituds de revisió de valoració a 31 de desembre 2013

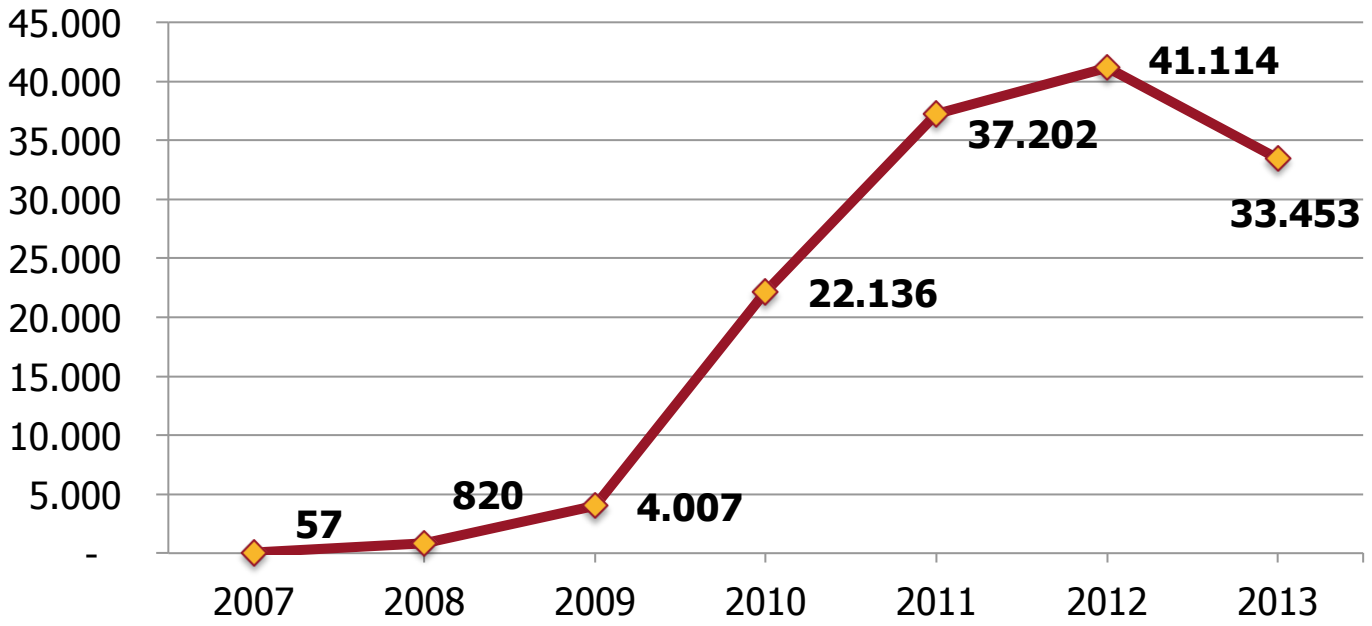

Total: 138.789

Font: Departament de Benestar Social i Família. Elaboració pròpia

Distribució de les sol·licituds de revisió de valoració a 31 de desembre 2013

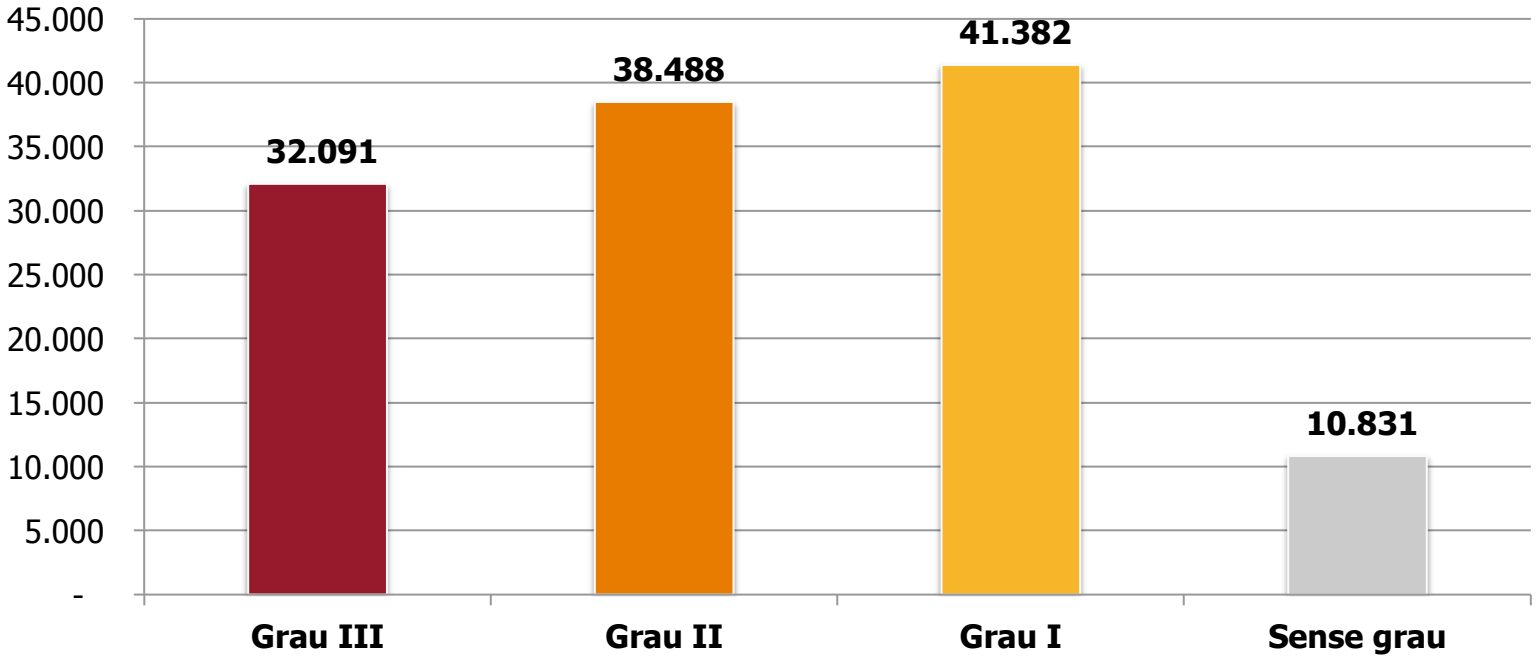

Total: 122.792

Font: Departament de Benestar Social i Família. Elaboració pròpia.
Nota: El nombre total de sol·licituds de revisió no coincideix amb les dades del gràfic "Evolució anual de les sol·licituds de revisió a 31 d desembre de 2013" de la diapositiva 13 perquè aquí només s'inclouen les sol·licituds valorables. Les no valorables inclouen caducitats, desistiments i defuncions abans de poder fer la valoració.□ De les valorables, només es compten les sol·licituds resoltes

Variació interanual en el resultat de les sol·licituds de revisió

	2012	2013	Variació interanual sobre el total
Grau III	10.933	7.049	-1,8%
Grau II	14.319	9.731	-0,9%
Grau I	16.952	12.339	1,5%
Sense grau	4.440	3.524	1,3%
TOTAL	**46.644**	**32.643**	

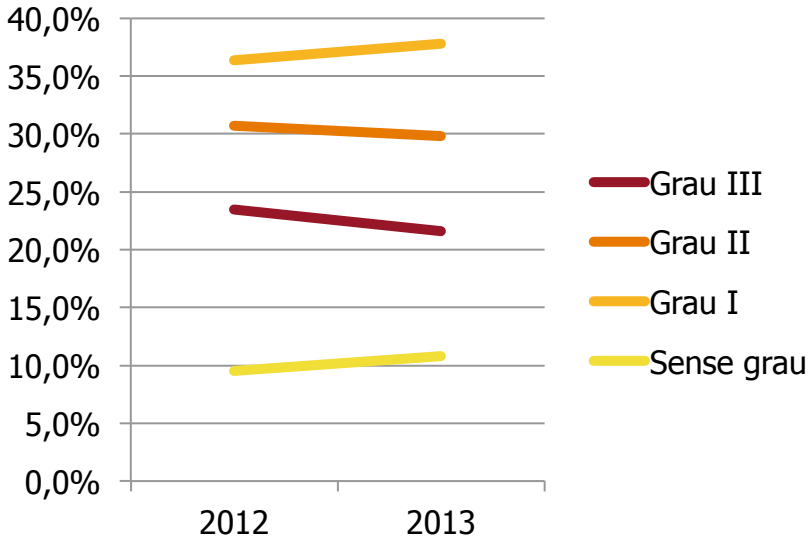

	2012	2013
Grau III	23,4%	21,6%
Grau II	30,7%	29,8%
Grau I	36,3%	37,8%
Sense grau	9,5%	10,8%

Font: Departament de Benestar Social i Família. Elaboració pròpia.
Nota: El nombre total de sol·licituds de revisió no coincideix amb les dades del gràfic "Evolució anual de les sol·licituds de revisió a 31 d desembre de 2013" de la diapositiva 13 perquè aquí només s'inclouen les sol·licituds valorables. Les no valorables inclouen caducitats, desistiments i defuncions abans de poder fer la valoració.□ De les valorables, només es compten les sol·licituds resoltes

Variació interanual en nombre de prestacions econòmiques i de serveis

	Any 2012	Variació anual	Any 2013
Serveis	**82.224**	**3,9%**	**85.396**
Centre dia Discapacitats	3.606	17,5%	4.236
Centre dia GG	6.030	6,8%	6.438
Hospital de Dia	145	-11,7%	128
Llarga estada Salut Mental	327	103,1%	664
Llar Residència	1.591	22,4%	1.948
Llar amb suport Salut Mental	34	132,4%	79
Residència Discapacitats	3.604	3,2%	3.718
Residència GG	24.683	3,3%	25.486
Ajuda a domicili	20.194	4,3%	21.058
Sociosanitari	1.469	-0,3%	1.464
Teleassistència	20.541	-1,8%	20.177
Prestacions	**122.011**	**-5,2%**	**115.656**
Assistent personal	45	0,0%	45
Cuidador no professional	110.726	-5,9%	104.211
Vinculada a Centre de dia	221	31,7%	291
Vinculada a Residència	10.728	0,8%	10.814
Vinculada SAD	291	1,4%	295
TOTAL	**204.235**	**-1,6%**	**201.052**

Font: Departament de Benestar Social i Família. Elaboració pròpia

2.
Serveis Residencials i d'Atenció Diürna

Nombre de places per titularitat

	2012		2013	
	Residencials	Diürnes	Residencials	Diürnes
Entitat Pública	9.410	4.581	9.715	4.669
Entitat Social	13.680	3.420	13.703	3.487
Entitat Mercantil	33.837	8.780	34.043	8.829
TOTAL	56.927	16.781	57.461	16.985

Distribució percentual de les places per titularitat

	2012		2013	
	Residencials	Diürnes	Residencials	Diürnes
Entitat Pública	16,5%	27,3%	16,9%	27,5%
Entitat Social	24,0%	20,4%	23,8%	20,5%
Entitat Mercantil	59,4%	52,3%	59,2%	52,0%
TOTAL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Variació interanual del nombre de places per titularitat

	Residencials	Diürnes
Entitat Pública	3,2%	1,9%
Entitat Social	0,2%	2,0%
Entitat Mercantil	0,6%	0,6%
TOTAL	0,9%	1,2%

Font: Departament de Benestar Social i Família. Registre d' Entitats, Serveis i Establiments de Serveis Socials. Dades a 31/12/2012 i 31/12/2013. Elaboració pròpia

Nombre de places segons model de provisió

		Oferta amb finançament públic				Total Pública	Oferta Privada	TOTAL
		Directa	Concertada	SAR/PSAD	PEVS			
2012	Places residencials	9.410	6.909	13.166	10.728	40.213	16.714	**56.927**
	Places atenció diürna	4.581	469	3.131	221	8.402	8.330	**16.732**
2013	Places residencials	9.715	6.974	13.290	10.814	40.792	16.669	**57.461**
	Places atenció diürna	4.669	476	3.178	291	8.614	8.371	**16.985**

Distribució porcentual de places segons model de provisió

		Oferta amb finançament públic				Total Pública	Oferta Privada	TOTAL
		Directa	Concertada	SAR/PSAD	PEVS			
2012	Places residencials	16,5%	12,1%	23,1%	18,8%	70,6%	29,4%	**100,0%**
	Places atenció diürna	27,4%	2,8%	18,7%	1,3%	50,2%	49,8%	**100,0%**
2013	Places residencials	16,9%	12,1%	23,1%	18,8%	71,0%	29,0%	**100,0%**
	Places atenció diürna	27,5%	2,8%	18,7%	1,7%	50,7%	49,3%	**100,0%**

Variació interanual del nombre de places segons model de provisió

	Oferta amb finançament públic				Total Pública	Oferta Privada	TOTAL
	Directa	Concertada	SAR/PSAD	PEVS			
Places residencials	3,2%	0,9%	0,9%	0,8%	1,4%	-0,3%	**0,9%**
Places atenció diürna	1,9%	1,5%	1,5%	31,7%	2,5%	0,5%	**1,5%**

Font: Departament de Benestar Social i Família. Registre d' Entitats, Serveis i Establiments de Serveis Socials. Dades a 31/12/2012 i 31/12/2013, per a nombre total de places i places d'oferta pública directa. El nombre de prestacions econòmiques vinculades al servei (PEVS) corresponen a Departament de Benestar Social i Família. Generalitat de Catalunya (2013). Seguiment del desplegament de la a Llei 39/2006. Històric i evolució de les dades de la dependència a Catalunya. Desembre de 2012 i 2013. Places d'oferta directa, concertada i SAR/PSAD, del Mapa de Serveis Socials de Catalunya, actualització de dades bàsiques 2012, les de 2013 estimades mantenint percentatges de places concertades i de SAR/PSAD del Mapa de Serveis Socials de Catalunya, actualització de dades bàsiques 2012. Elaboració pròpia.

Nota: No inclou centres sociosanitaris per places residencials. SAR: Programa de Suport a l'Acolliment Residencial, PSAD: Programa de Suport a l'Acolliment Diürn. Oferta Pública Directa inclou places de l'ICASS (gestió pròpia o delagada i dels ens locals).

	2012	Variació	2013
Volum i provisió: places residencials			
Nombre de places residencials	**56.927**	**0,9%**	**57.461**
Oferta Pública places residencials	**70,6%**		**71%**
Oferta Privada places residencials	**29,4%**		**29%**
Volum i provisió: places diürnes			
Nombre de places diürnes	**16.781**	**1,2%**	**16.985**
Oferta Pública places diürnes	**50,2%**		**50,7%**
Oferta Privada places diürnes	**49,8%**		**49,3%**
Volum i titularitat dels serveis			
Serveis residencials	**1.094**	**1,3%**	**1.108**
Titularitat privada de serveis residencials	**86,5%**		**86,5%**
Serveis diürns	**826**	**3,1%**	**852**
Titularitat privada de serveis diürns	**76,3%**		**76,5%**
Volum i titularitat de les entitats			
Nombre d'entitats residencials i diürnes	**946**	**1,9%**	**964**
Entitats públiques	**109**	**6,4%**	**116**
Entitats socials	**187**	**1,1%**	**189**
Entitats mercantils	**650**	**1,4%**	**659**

Prospectiva 2020 del manteniment de cobertura de 2013:

Atenció residencial

6.547 places noves fins **2020** si es vol mantenir la cobertura de **4,39%**

Atenció diürna

1.935 places noves fins **2020** si es vol mantenir la cobertura de **1,30%**

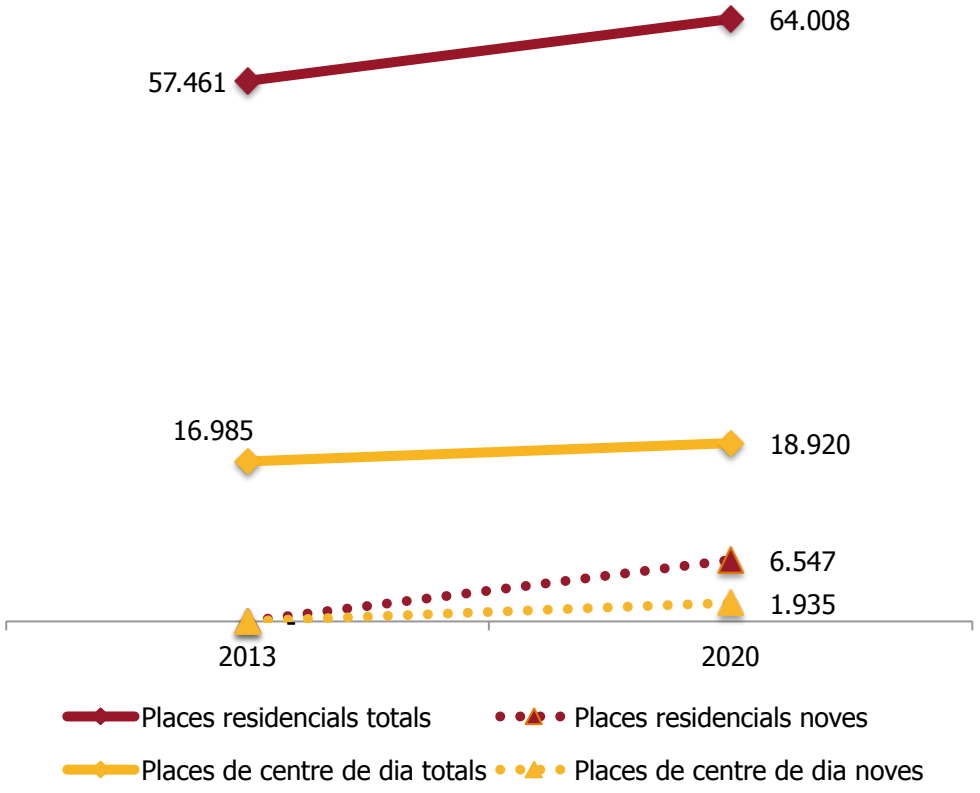

Font: Idescat (2012): Població per sexe i edat quinquennal any 2013. Població projectada a 1 de gener segons sexe i edat quinquennal. Escenari mitjà (base 2008). Índex de cobertura calculats segons nombre de places del registre d'entitats del Departament de Benestar Social i Família a 31/12/2013. Elaboració pròpia.

	2012	Variació	2013
Índex de cobertura estàndard (+65)			
Atenció residencial	**4,36%**		**4,39%**
Atenció diürna	**1,29%**		**1,30%**
Índex de cobertura alternatiu (+80)			
Atenció residencial	**13,88%**		**13,55%**
Atenció diürna	**4,09%**		**4,01%**
Graus d'ocupació			
Places residencials ocupades			
Públiques			**95,9%**
Privades			**87,3%**
Places diürnes ocupades			
Públiques			**83,5%**
Privades			**58,8%**
Usuaris			
Nombre d'usuaris de residències i centres de dia	**61.368**	**1,3%**	**62.139**
Necessitats de places			
Places residencials noves fins 2020 per mantenir cobertura	**6.711**		**6.547**
Places diürnes noves fins 2020 per mantenir cobertura	**1.978**		**1.935**

1,4% de la **població ocupada** a Catalunya el 4t trimestre de 2013.
(**1,2%** el 4t trimestre de 2009, segons l'Idescat).

1,9% de la **població ocupada** al **sector serveis** el 4t trimestre de 2013.
(**1,7%** el 4t trimestre de 2009, segons l'Idescat).

1 treballador per cada **1,5 usuaris**.

1 jornada complerta per cada **1,9 usuaris**.

Font: Idescat (2009). *Enquesta econòmica a centres i entitats de serveis socials*. Elaboració pròpia. Per a calcular el nombre de treballadors a temps complert s'ha dividit el nombre total d' hores anuals entre 1.762 hores, resultat de restar 30 hores de lliure disposició a les 1.792 que fixa el conveni estatal d' atenció a la dependència.
Per a les dades de població ocupada, la font és l'Idescat (consulta al seu web).
Per al càlcul de treballadors per usuari, s'ha pres com a referència l'ocupació de places estimada per l'enquesta econòmica de l'Idescat (2009).

	2009	Variació	2013
Volum de treballadors			
Nombre de **treballadors** en el sector	**37.400**	**10,7%**	**41.400**
Equivalència en nombre de **jornades complertes**	**30.000**	**10,6%**	**33.000**
Perfil dels treballadors			
Són **dones**	**88%**		**88%**
Són **auxiliars de gerontologia**	**48%**		**48%**
Inestabilitat laboral en professionals **d'atenció directa**	**22%**		**22%**
Pes sobre l'ocupació a Catalunya			
Correspondència amb **ocupació total a Catalunya**	**1,2%**		**1,4%**
Rati de treballadors per usuari			**2/3**
Ocupació segons titularitat			
Entitats privades	**78%**		
Entitats públiques	**22%**		

En la distribució dels costos que assumeix l'Administració (mòdul social) i els usuaris (copagament) hi ha una gran diferència entre les xifres oficials (que contemplen un màxim de copagament) i la realitat. Els costos assumits per l'Administració és, en realitat, molt superior.

Xifres oficials: cost de referència mòdul social i copagament al mes, per tipologia de servei, 2012:

Tipologia de servei	Cost de referència	Mòdul social	Copagament
Centre de dia	**617,32 €**	234,68 €	382,64 €
Llar residència	**847,24 €**	174,94 €	672,30 €
Residència grau I	**1.384,88 €**	420,40 €	964,48 €
Residència grau II	**1.595,06 €**	518,29 €	1.076,77 €
Residència grau III	**1.869,41 €**	667,56 €	1.201,85 €

Xifres reals estimades

Tipologia de servei	Cost de referència (*)	Mòdul social mitjà (**)	Copagament mitjà (**)
Centre de dia	**617,32 €**	499,77 €	117,55 €
Llar residència	**847,24 €**	174,94 €	672,30 €
Residència grau I	**1.384,88 €**	927,87 €	457,01 €
Residència grau II	**1.595,06 €**	1.068,69 €	526,37 €
Residència grau III	**1.869,41 €**	1.252,50 €	616,91 €

Font: Ordre BSF/127/2012, de 9 de maig, per la qual s'actualitzen el cost de referència, el mòdul social i el copagament, així com els criteris funcionals de les prestacions de la Cartera de Serveis Socials per a l'exercici 2012. Per als centres de dia s'ha considerat el cost de referència del mes de dies laborables.

* S'ha pres com a cost de referència de les places el que publica la Generalitat de Catalunya a l'Ordre BSF/127/2012, de 9 de maig.

** En base a fonts del Departament de Benestar Social i Família s'estima que el mòdul social és al voltant de dos terços del cost de referència total. Per centre de dia s'estima el 80%.

Càlcul estimat de despesa pública en places de provisió pública

			2012			2013		
	Cost públic per plaça i mes	Cost públi per plaça i any	Distribució de places segons perfil usuari	Nombre d'usuaris provisió pública	Despesa pública	Distribució de places segons perfil usuari	Nombre d'usuaris provisió pública	Despesa pública
Centre de dia	499,77 €	5.997,25 €	100%	6.865	**41.168.703 €**	100%	6.994	**41.945.533 €**
Residència grau I	927,87 €	11.134,44 €	5%	1.815	**23.027.338 €**	5%	1.842	**23.417.866 €**
Residència grau II	1.068,69 €	12.824,28 €	30%	10.890	**160.571.399 €**	40%	14.735	**217.755.741 €**
Residència grau III	1.252,50 €	15.030,06 €	65%	23.595	**407.676.130 €**	55%	20.261	**350.853.820 €**
Total				43.165	**632.443.571 €**		43.832	**633.972.960** €

	2012	Variació	2013
Despesa Pública	632.443.571 €	0,2%	633.972.960 €
Usuaris	43.165	1,5%	43.832
Despesa per usuari	14.652 €	-1,3%	14.464 €

Nota: el cost públic per plaça s'ha estimat segons s'explica en la diapositiva anterior. La distribució de places segons el perfil d'usuaris és una estimació realitzada per ACRA. El nombre d'usuaris s'ha calculat en base a les estimacions de grau d'ocupació. Per centre de dia, 15% en PEVS (segons enquesta d'ACRA als seus socis). Per residències, l'ocupació de PEVS s'estima en 75%, segons la mateixa enquesta d'ACRA. Les places d'oferta pública directa del ICASS i oferta pública directa de l'ICASS amb gestió externalitzada són al voltant de 17,7% i 30,7% respectivament de l'oferta pública directa, segons dades del Departament. El cost d'aquestes s'ha calculat en base al cost real facilitat pel Departament.

Càlcul estimat de facturació del sector

			2012			2013		
	Cost de referència per mes	Cost de referència per any	Distribució de places segons perfil usuari	Nombre d'usuaris	Facturació	Distribució de places segons perfil usuari	Nombre d'usuaris	Facturació
Centre de dia	617,32 €	7.407,84 €	100%	10.862	**80.462.047 €**	100%	11.140	**82.526.471 €**
Residència grau I	1.384,88 €	16.618,56 €	5%	2.525	**43.588.898 €**	5%	2.550	**44.050.617 €**
Residència grau II	1.595,06 €	19.140,72 €	30%	15.152	**302.664.239 €**	40%	20.400	**407.868.831 €**
Residència grau III	1.869,41 €	22.432,92 €	65%	32.829	**768.497.153 €**	55%	28.049	**657.221.012 €**
Total				61.368	**1.195.212.337 €**		62.139	**1.191.666.932 €**

	2012	Variació	2013
Facturació	1.195.212.337 €	-0,3%	1.191.666.932 €
Usuaris	61.368	1,3%	62.139
Facturació per usuari	19.476 €	-1,5%	19.177 €
Contribució del sector privat a la facturació	47,1%		46,8%

1.023.013.000 € de **facturació** l'any **2009**, segons estudi de l'Idescat.

Font: Per a la facturació de l' any 2009: Idescat (2009). *Enquesta econòmica a centres i entitats de serveis socials*. Elaboració pròpia.
Nota: Estimació de la facturació de l'any 2013: es multiplica el preu anual de la plaça de centre de dia (mes laborable) i el preu mig de les places residencials de l'any 2013 pel nombre estimat de places ocupades actualment. El preu mig de les places s'ha ponderat segons l'estimació de com es distribueixen els residents per grau d'acord a ACRA: 5%, grau I; 40% grau II; 55%, grau III. No s'han tingut en compte el preu de les llars residències. Les places d'oferta pública directa de l'ICASS i oferta pública directa de l'ICASS amb gestió externalitzada són al voltant de 17,7% i 30,7% respectivament de l'oferta pública directa, segons dades del Departament. El cost d'aquestes s'ha calculat en base al cost real facilitat pel Departament.

	2012	Variació	2013
Despesa pública			
Despesa pública anual	**632.443.571 €**	**0,2%**	**633.972.960 €**
Despesa anual per usuari	**14.652 €**	**-1,3%**	**14.464 €**
Facturació			
Facturació anual	**1.195.212.337 €**	**-0,3%**	**1.191.666.932 €**
Facturació anual per usuari	**19.476 €**	**-1,5%**	**19.177 €**
Contribució total de sector privat	**47,1%**		**46,8%**
Estructura de Costos			
Personal			**70%**
Despeses generals			**19,7%**
Compres i subcontractació de serveis			**10,3%**

3,54% de la població de Catalunya veuen la seva vida positivament condicionada pels serveis residencials i d'atenció diürna a la gent gran:

- **41.395 treballadors**.
- **65.611** persones que tenen un membre de la llar familiar que hi treballa.
- **62.139 persones usuàries** dels serveis.
- **98.490** persones de llars familiars que tenen una persona usuària del serveis.

Prop de **267.600 beneficiaris directes** (usuaris i treballadors) **i indirectes** (familiars d'usuaris i de treballadors) en **total**.

Font.: Per població, Idescat, any 2013. El nombre de treballadors i el nombre de persones amb un membre a la llar que hi treballa fan referència a l'any 2009. Les persones usuàries és una estimació a partir de l'ocupació de les places a 31/12/13. Segons Idescat, actualment hi ha un mitjana de 2,59 membres per llar familiar a Catalunya. Per obtenir el nombre de persones que tenen un membre de la llar familiar que treballa al sector s'ha multiplicat el nombre de treballadors per 1,59. De manera anàloga, per calcular el nombre de persones de llars familiars que tenen una persona usuària dels serveis, es multiplica el nombre d'usuaris també per 1,59.

470.619.213 € recaptats per l'administració (sobre un total de **1.191,7 milions €**) l'any 2013 (0,3% menys que al 2012) en concepte de:

- **Seguretat Social**: **288.454.898 €**
- **IRPF**: **168.293.162 €**
- **Impostos** (IVA, societats i altres): **13.871.153 €**

Això suposa que:

39,5% de la **facturació** total **retorna a l'Administració en forma de recaptació.**

74,2% de la **despesa pública retorna en forma de recaptació**. Al 2012 va ser el 74,6%.

Notes:
- Per a estimar la recaptació en Seguretat Social s'aplica un 34,58% (6,35 a càrrec del treballador i 28,23 a càrrec de l'empresa) a les despeses de personal, prenent com a referència l'estudi de: Díaz Díaz, Belén (2012).
- Per estimar la recaptació en concepte de IRPF s'aplica un 20,175%, prenent com a referència una mitjana entre l'estudi anterior i l'estudi per a la província de Guipúscoa que fa: Zubiri et al (2010).
- S'estima que un 70% de la facturació són despeses de personal.
- La xifra d'impostos s'estima d'acord al percentatge total sobre facturació que recull l'Enquesta econòmica de serveis socials de Catalunya de l'any 2009.

3.
Serveis d'Atenció Domiciliària

Considerem que la Cartera de Serveis de Serveis d'Atenció Domiciliària (SSAD) està composada pels següents serveis

Servei d'Ajuda a Domicili (SAD):

- ✓ Atenció de les necessitats de la llar (SAD Domèstic)
- ✓ Cura personal (SAD Personal)

Servei de Teleassistència i Telealarma (TLA)

Altres:

- ✓ Menjars
- ✓ Bugaderia
- ✓ Programes de suport familiar i a la dependència
- ✓ Adequació de llar
- ✓ Ajudes tècniques

En base a les limitacions esmentades al inici del present informe, i alhora per la seva significativitat pressupostària, només es fa un estudi de SAD i TLA.

378 entitats de serveis d'ajuda a domicili

63,2% mercantils **22,0%** d'iniciativa social **14,8%** públiques

Nombre d'entitats amb serveis d'ajuda a domicili a Catalunya (2007-2013):

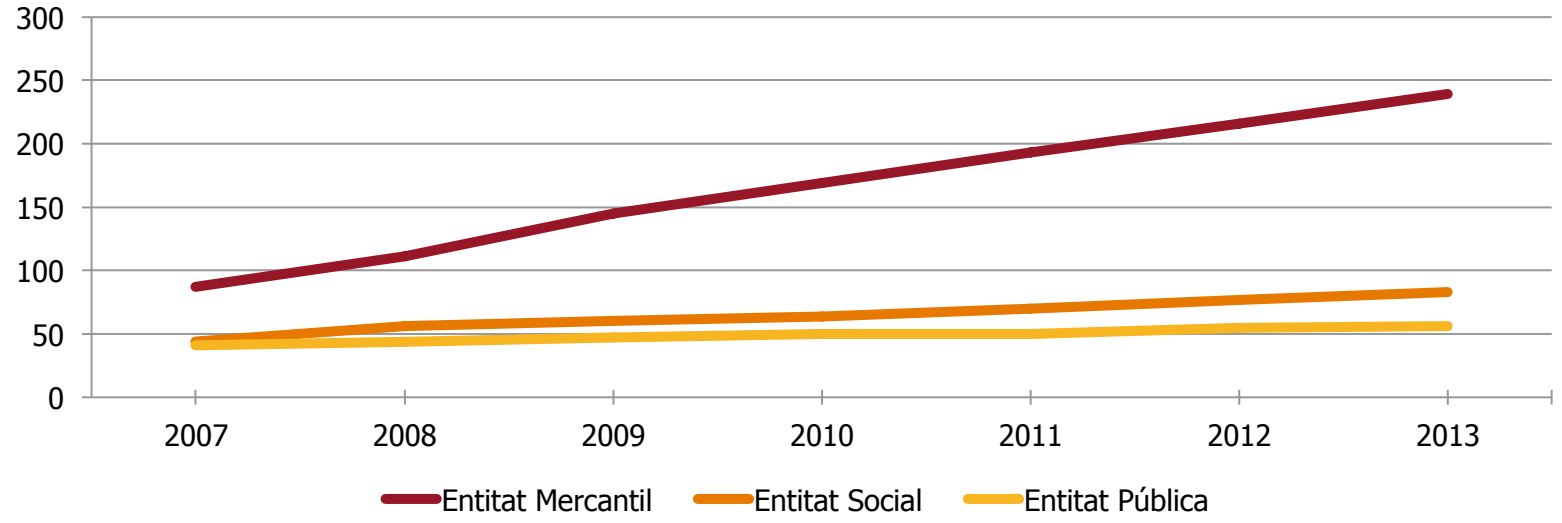

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Creixement
Entitat Mercantil	87	111	145	169	193	216	239	175%
Entitat Social	44	56	60	64	70	77	83	89%
Entitat Pública	41	44	47	50	50	55	56	37%
TOTAL	172	211	252	283	313	348	378	120%

Font: Departament de Benestar Social i Família. Registre d' Entitats, Serveis i Establiments de Serveis Socials. Dades a 31/12/2013. Elaboració pròpia

Evolució del nombre d'hores del servei d'ajuda a domicili als serveis socials

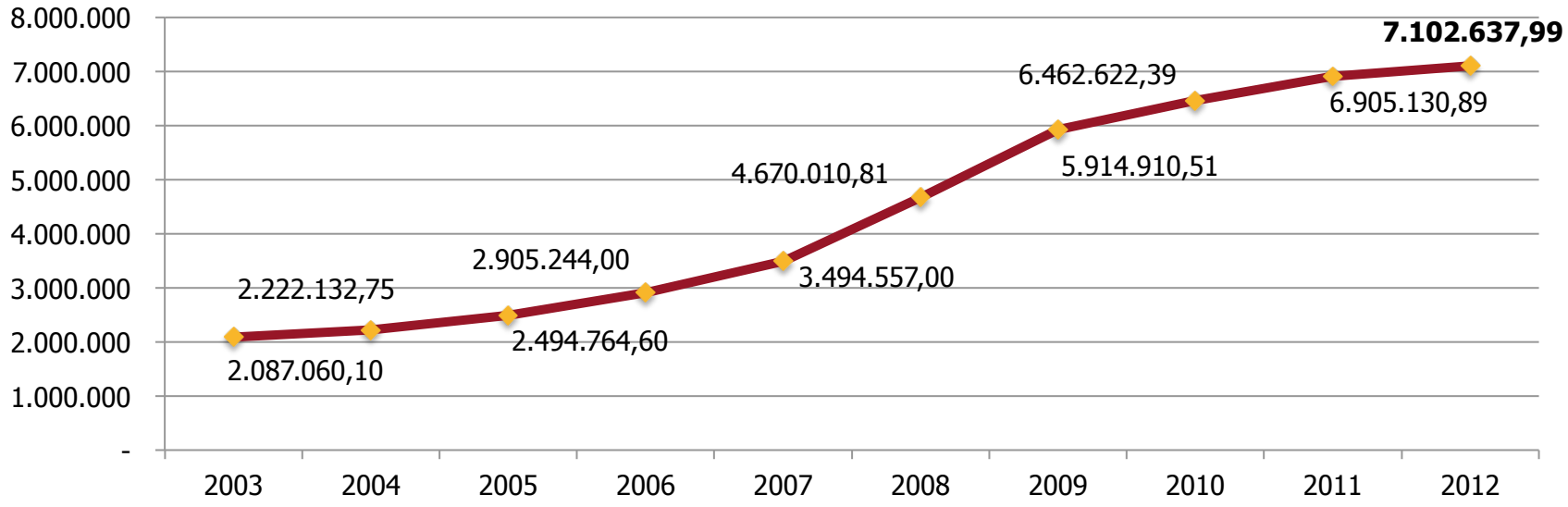

Al **2012:**

- Es van oferir **7.102.638 hores de SAD,** un **increment** del **103%** respecte de 2007.
- Hi va haver **57.957 usuaris** amb una mitjana de **122,55 hores** per **usuari.**

Font: Departament de Benestar Social i Família. Mapa de Serveis Socials de Catalunya Actualització de dades bàsiques 2003-2012. Elaboració pròpia

Evolució del nombre de serveis i persones ateses del servei de teleassistència als serveis socials

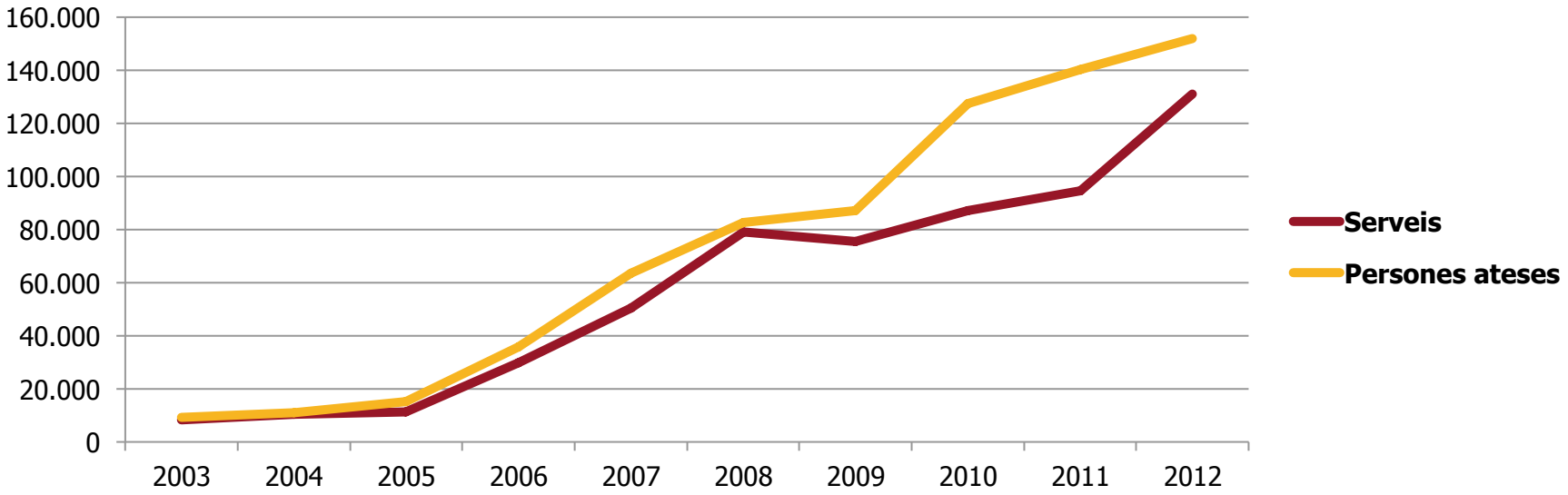

Al **2012:**

- Hi havia **131.033 serveis de TLA**, atenent a **151.763 usuaris.**
- El **96,9%** dels **usuaris** tenen **65 anys o més.**

Font: Departament de Benestar Social i Família. Mapa de Serveis Socials de Catalunya Actualització de dades bàsiques 2003-2012. Elaboració pròpia

Nombre d'hores mensuals per usuari del servei d'ajuda a domicili (2011):

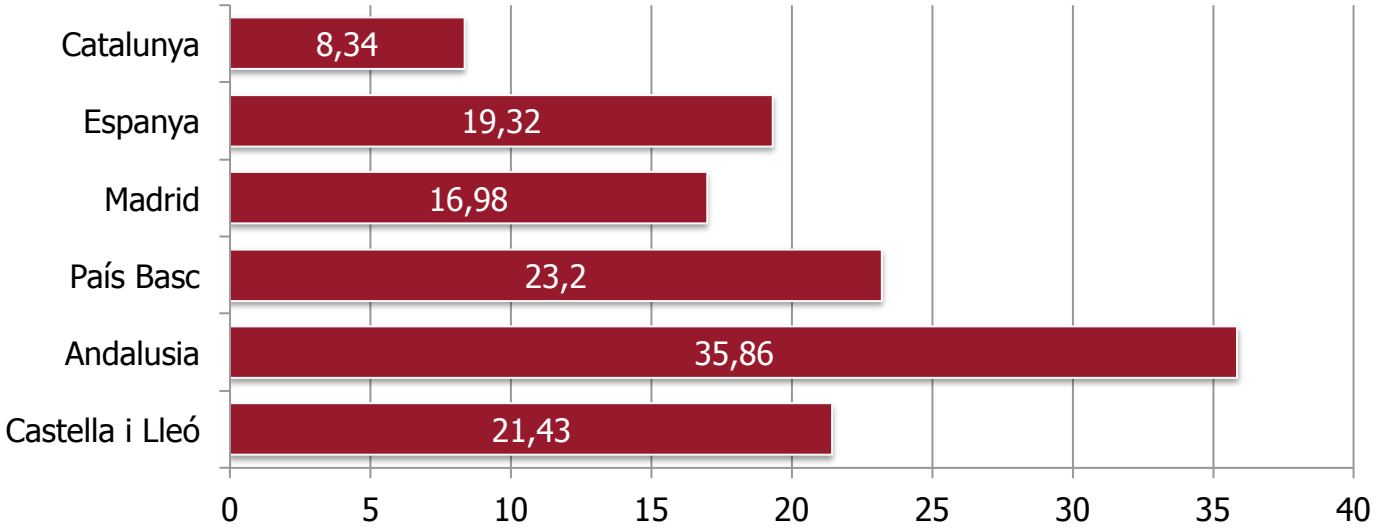

Segons dades del Departament de Benestar Social i Família, són **10,06 hores mensuals** a Catalunya l'any 2011.

Font: IMSERSO. *Servicios Sociales dirigidos a personas mayores en España*.. Diciembre 2010. Elaboració pròpia

	2012/13
Índex de cobertura: servei d'ajuda a domicili	
Estàndard (+65)	**4,50**
Alternatiu (+80)	**13,67**

Catalunya, **4a** CC.AA amb **major cobertura** després de Madrid, La Rioja i Castella-La Manxa, oferint el servei al **20,3%** del **usuaris atesos** a l'Estat espanyol

Índex de cobertura: teleassistència	
Estàndard (+65)	**11,43**
Alternatiu (+80)	**35,79**

Catalunya, **4a** CC.AA amb **major cobertura** després de Madrid, Castella-La Manxa i Andalusia, oferint el servei al **19,6%** del **usuaris atesos** a l'Estat espanyol.

Estimacions de 2012:

7.400 persones assalariades en serveis de **SAD**

Equivalent a **4.700 jornades a temps complert.**

Treballadors i hores anuals segons grup funcional, any 2012:

	Personal assalariat		Jornades complertes
	Persones	Hores	
Coordinació de gestió	252	419.695	**252**
Coordinació tècnica	252	419.695	**252**
Tècnic assistencial	6.917	7.102.638	**4.266**
Total	**7.421**	**7.942.029**	**4.770**

Cada **tècnic assistencial** (el **93%** dels treballadors del SAD) treballa **19,2 hores a la setmana** atenent una mitjana **de 7,2 usuaris**

Font: Estimacions fetes en base a dades històriques facilitades per una entitat amb representació significativa de treballadors de SAD a Catalunya, contrastades amb experts del sector. i altres dades del Departament de Benestar Social i Família.
Nota: Per cada 32 tècnics assistencials, s'ha comptat una figura de coordinació de gestió i una de coordinació tècnica.

0,25% de la **població ocupada** a Catalunya el 4t trimestre de 2012.

0,34% de la **població ocupada** al **sector serveis** el 4t trimestre de 2012.

Aproximadament:

1 treballador per cada **8 usuaris**.

1 jornada complerta per cada **12 usuaris**.

Font: Estimacions fetes en base a dades històriques facilitades per una entitat amb representació significativa de treballadors de SAD a Catalunya, contrastades amb experts del sector, i dades del Mapa de Serveis Socials del Departament de Benestar Social i Família. Per nombre de població ocupada, Idescat. Pel nombre d'usuaris, dades del Mapa de Serveis Socials de Catalunya, del Departament de Benestar Social i Família, 2012.

Treballadors de SAD segons contractant:

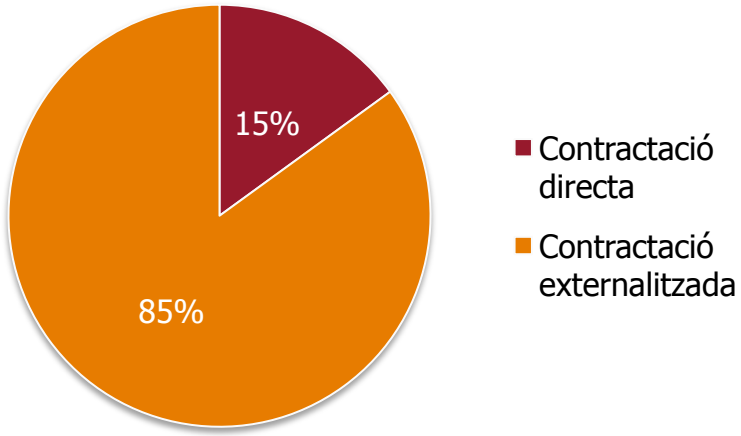

Treballadores familiars segons contractant:

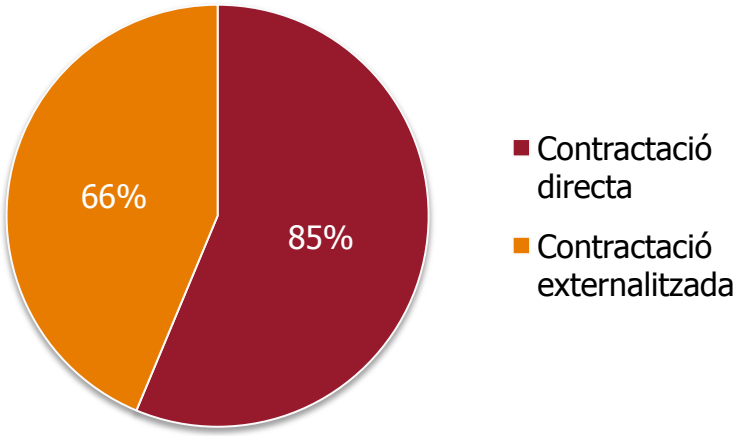

Un **85%** dels treballadors d'atenció directa de SAD estan en plantilla d'una **entitat privada**, que ofereix el servei de forma externalitzada.

El **perfil professional** més representat al sector és el de **treballador/a familiar** en un **69%**. D'aquests professionals, el **97%** són **dones**.

Font:: Observatori de la Xarxa Local de Serveis Socials d'Atenció Primària de la Diputació de Barcelona, activitat de 2011.

Temps d'atenció directa segons contractant

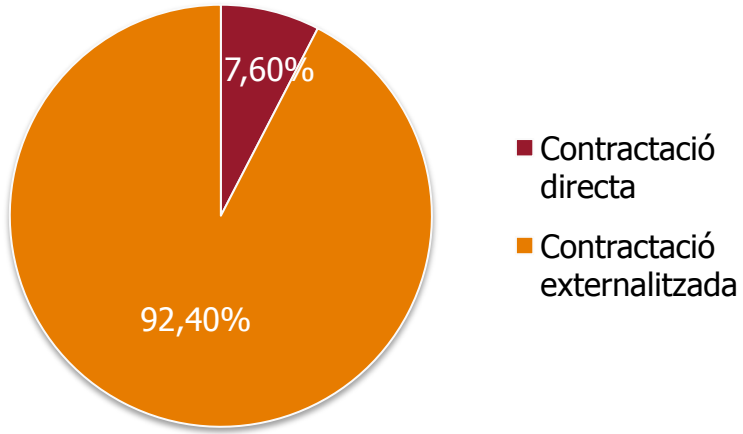

Temps de dedicació segons tipus de SAD

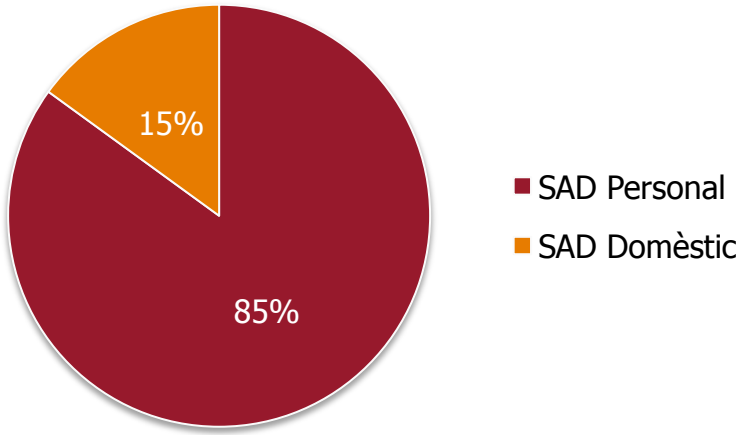

El **92,4%** del **temps d'atenció directa** a SAD ho duen a terme els treballadors **d'entitats privades.**

El **85%** del **temps d'atenció directa** està destinat a oferir serveis de **SAD Personal**.

Font:: Observatori de la Xarxa Local de Serveis Socials d'Atenció Primària de la Diputació de Barcelona, activitat de 2011.

Preus i costos de referència:

Preus	
Preu/hora fixat per Contracte Programa	16,25 €
Mitjana cost/hora de compra SAD externalitzat	16,20 €

Titularitat	
Hores SAD contractació directa	7,60%
Hores SAD externalitzades	92,40%

Pressupostos	
Pressupost SAD sobre el total de serveis socials	30,00%
Pressupost TLA sobre el total de serveis socials	3,00%

Fonts de finançament	
Autofinançament per taxes i preus públics	7,9%
Finançament per aportacions d'altres institucions	62,7%
Finançament per part de l'Ajuntament	29,4%

Font:: Per preu/hora fixat pel Contracte Programa, percentatges dels pressupostos de SAD i TLA, i Percentatges segons font de finançament, Observatori de la Xarxa Local de Serveis Socials d'Atenció Primària de la Diputació de Barcelona, activitat de 2011..Per mitjana de cost/hora de compra SAD externalitzat i percentatges d'hores de SAD, , 12a Edició del Cercle de Comparació Intermunicipal dels Serveis Socials, resultats any 2012.

Estimació de despesa en Serveis Socials d'Atenció a Domicili, 2012:

	Preus de Referència	Hores SAD 2012	Despesa SAD	Despesa TLA	Despesa SSAD
SAD de contractació directa	16,25 €	539.800	**8.771.758 €**		
SAD externalitzat	16,20 €	6.562.838	**106.317.968 €**		
TOTAL		7.102.638	**115.089.726 €**	**11.508.973 €**	**126.598.698 €**

La **despesa anual** dels **Serveis Socials d'Atenció a Domicili** per a l'any **2012** és de **126.600.000 €**

La despesa anual **per usuari**...

...de **SAD** resulta **1.986 €**

...de **TLA** resulta **76 €**

Font:: Per preu/hora fixat pel Contracte Programa i percentatges dels pressupostos de SAD i TLA, Observatori de la Xarxa Local de Serveis Socials d'Atenció Primària de la Diputació de Barcelona, activitat de 2011.
Per mitjana de cost/hora de compra SAD externalitzat i percentatges d'hores de SAD, , 12a Edició del Cercle de Comparació Intermunicipal dels Serveis Socials, resultats any 2012. Per hores de SAD 2012, Mapa del Serveis Socials de Catalunya, activitat 2012.

7,43% de la població de Catalunya veuen la seva vida positivament condicionada pels serveis social d'atenció domiciliària:

- **7.421 treballadors**.
- **11.762** persones que tenen un membre de la llar familiar que hi treballa.
- **209.720 persones usuàries** dels serveis.
- **332.406** persones que tenen un membre de la llar familiar usuari

Prop de **755.400 beneficiaris directes** (usuaris i treballadors) **i indirectes** (familiars d'usuaris i de treballadors) en **total**.

Font.: Per població, Idescat, any 2013. El nombre de treballadors és estimació pròpia (veure apartat 3.3). Per les persones usuàries, Mapa de Serveis Socials de Catalunya 2012 del Departament de Benestar Social i Família. . Segons Idescat, actualment hi ha un mitjana de 2,59 membres per llar familiar a Catalunya. Per obtenir el nombre de persones que tenen un membre de la llar familiar que treballa al sector s'ha multiplicat el nombre de treballadors per 1,59. De manera anàloga, per calcular el nombre de persones de llars familiars que tenen una persona usuària dels serveis, es multiplica el nombre d'usuaris també per 1,59.

53.462.963 € recaptats per l'administració (sobre un total de **126,6 milions €**) l'any 2012 en concepte de:

- **Seguretat Social**: **32.833.372 €**
- **IRPF**: **19.155.965 €**
- **Impostos** (IVA, societats i altres): **1.473.625 €**

Això suposa que:

42,2% de la **despesa** total **retorna a l'Administració en forma de recaptació**.

Notes:
- Per a estimar la recaptació en Seguretat Social s'aplica un 34,58% (6,35 a càrrec del treballador i 28,23 a càrrec de l'empresa) a les despeses de personal, prenent com a referència l'estudi de: Díaz Díaz, Belén (2012).
- Per estimar la recaptació en concepte de IRPF s'aplica un 20,175%, prenent com a referència una mitjana entre l'estudi anterior i l'estudi per a la província de Guipúscoa que fa: Zubiri et al (2010).
- S'estima que un 70% de la facturació són despeses de personal en base a l'estudi *Persepctivas de futuro de los servicios de atención a la dependencia: El Servicio de Atención a Domicilio (SAD)*, de Deloitte, 2008.
- La xifra d'impostos s'estima d'acord al percentatge total sobre facturació que recull l'Enquesta econòmica de serveis socials de Catalunya de l'any 2009.

4.
Conclusions

DEMANDA

- En els pròxims 25 anys, el percentatge de persones grans a Catalunya creixerà en un 17,5%, esperant que més del 26% de la població sigui major de 65 anys (ara és el 17,3%). A l'Estat espanyol s'estima que es doblarà el nombre de persones grans amb dependència.

- Catalunya és la 5a comunitat de l'Estat amb més prestacions econòmiques en l'entorn familiar en termes relatius. L'any 2013 però, ha hagut un increment dels serveis en un 3,9% en contraposició a una reducció de les prestacions econòmiques en un 5,2% (sobretot en prestacions econòmiques per cuidadors familiars).

- Per primer cop des que va entrar en vigor la Llei 39/2006, al 2013 han disminuït les sol·licituds de revisió de les valoracions de dependència. Respecte els resultats d'aquestes valoracions, s'observa la tendència a reduir el grau del sol·licitant, reduint-se les persones amb grau III i II, i augmentant aquelles amb grau I o sense grau. Aquest resultats impliquen una disminució en les prestacions econòmiques.

SERVEIS RESIDENCIALS I DE CENTRE DE DIA

- Malgrat l'administració pública és titular del 16% de les places residencials, participa en el finançament del 70% de les places. A més, s'estima que l'administració pública aporta el 53% de la facturació en serveis residencials.

- En el cas de centres de dia, l'administració pública té la titularitat del 28% de les places, finançant el 50% d'aquestes.

- El sector ha estat capaç de créixer en temps de crisi (un 17,3% en places residencials i 36,7% en places diürnes des de 2007). De 2012 a 2013, l'increment ha estat de 0,9% i 1,2%, respectivament.

- No obstant, estimem que l'increment de places no ha anat acompanyat d'un increment equivalent en ocupació d'aquestes.

- El sector privat té la titularitat del 77% de serveis residencials i 67% de serveis diürns. Només les entitats mercantils son titulars del 62% dels serveis residencials i del 60% dels serveis diürns. En nombre d'entitats operadores, el 88% són d'iniciativa privada (social o mercantil). Aquest fet obliga a mantenir alts índex de col·laboració públic-privada.

SERVEIS RESIDENCIALS I DE CENTRE DE DIA

- De 2012 a 2013, el sector ha millorat en 0,03 punts i 0,01 punts l'índex de cobertura en serveis residencials i d'atenció diürna respectivament, establint l'índex de cobertura per majors de 65 anys en 4,39% en residències i 1,30% en centres de dia, en base a dades del Departament.

- Malgrat millorar la cobertura –calculada sobre places disponibles-, no hi ha ocupació plena al sector. S'estima un grau d'ocupació del 88,7% en serveis residencials i del 65,6% en serveis diürns. Deixant unes 7.000 i 6.000 places desocupades respectivament. En places residencials, la desocupació es concentra sobretot en el mercat lliure, estimant-se al voltant del 28%, segons representats del sector privat.

- Fins 2020, i per tal de mantenir els índex de cobertura, s'estima que caldria augmentar en 6.500 el nombre de places residencials i en 2.000 el nombre de places diürnes. No obstant, aquest increment de l'oferta, havent-hi un alt índex de desocupació, necessitaria anar acompanyat d'un increment del finançament públic, ja que les rentes del usuaris no són suficient per cobrir el cost íntegre de la plaça privada.

- El sector ha vist modificada la seva estructura interna degut a l'impacte de la crisi, què ha comportat una disminució notable de la capacitat de compra de les famílies tant en el mercat lliure com en el que rep finançament del sector públic.

SERVEIS RESIDENCIALS I DE CENTRE DE DIA

- S'estima que el sector ocupa 41.400 persones a l'any 2013, oferint 33.000 jornades complertes. Això implica un increment de 10,7% de persones ocupades des de 2009, en plena crisi econòmica. Dels treballadors, el 78% ho són contractats pel sector privat. En total, es tracta de 1,4% de la població ocupada a Catalunya al 4t trimestre de 2013.

- Per l'any 2013, s'estima una despesa pública total de d'aproximadament 634 milions d'euros. Malgrat la despesa no ha crescut més d'un 0,2% respecte l'any anterior, sí disminueix un 1,3% la despesa per usuari –el nombre d'usuaris en plaça finançada per l'administració ha incrementat en 667 persones-. La facturació estimada per l'any 2013 és de 1.191,7 milions d'euros. Això implica que la contribució dels usuaris a la facturació total se situa al voltant del 47%.

- Al voltant del 40% de la facturació del sector (471 milions d'euros) retorna a l'Administració en forma de recaptació.

- S'estima que un 3,5% de la població de Catalunya són beneficiaris directes o indirectes del sector, incloent usuaris, treballadors i els seus familiars. Això són quasi 270.000 persones.

SERVEIS D'ATENCIÓ A DOMICILI (SSAD)

- El sector de serveis d'atenció a domicili ha viscut un creixement extraordinari en temps de crisi: 120% en nombre d'entitats de SAD (en el cas d'entitats mercantils, la xifra és 175%). No existeixen dades fiables respecte el creixement i nombre d'entitats de Teleassistència (TLA).

- Respecte l'atenció, les hores de SAD han incrementat un 103% des del 2007, oferint-se 7 milions d'hores de SAD a Catalunya el 2012 a quasi 58.000 usuaris. Durant el mateix període, la TLA ha incrementat en un 160% el nombre de serveis, atenent més de 150.000 persones al 2012.

- No obstant, amb unes 10 hores mensuals d'atenció per usuari, Catalunya dista molt de la mitjana de l'Estat espanyol, que se situa en 19,3 hores mensuals. De totes maneres, sí que està per sobre la mitjana espanyola en índex de cobertura, tant en SAD (5,70 contra 4,40 d'Espanya) com en TLA (10,53 contra 8,42 d'Espanya).

- S'estima que el SAD ocupa laboralment a 7.400 persones a Catalunya, essent el 93% tècnics assistencials que treballen 19,3 hores setmanals atenent a 7,2 usuaris cadascun.

SERVEIS D'ATENCIÓ A DOMICILI (SSAD)

- El SAD amb contractació externalitzada (el 85% del total) ofereix el 92,4% d'hores d'atenció directa del servei.

- S'estima una despesa pública de SSAD de 126,6 milions d'euros, destinant-se el 27% al servei d'ajuda a domicili (SAD).

CONSIDERACIONS FINALS

- Les febleses dels sistemes d'informació plantegen serioses dificultats a l'anàlisi i limiten l'ús de la informació com eina de decisió.

- El pes decisiu de la descentralització i de la cooperació públic-privada en serveis socials dificulta la disponibilitat de dades fiables i estables. Aquest mateix model organitzatiu, però, necessita de molta informació per a garantir una gestió compartida i eficient.

- La inexistència d'aquesta base informativa fa difícil estructurar sistemes de treball que superin la gestió a curt termini i permetin una veritable gestió estratègica en la que conviuen multitud d'actors públics i privats.

- La crisi estructural i l'empobriment relatiu de la societat ha liquidat el model incrementalista de gestió que ha estat dominant en el nostre estat del benestar i també en aquest sector.

RECOMANACIONS

- La intensitat de la relació públic-privada faria recomanable establir escenaris de cooperació estratègica diferenciats dels escenaris operatius i de negociació.

- Caldria incloure en aquests escenaris la construcció de sistemes d'informació sectorials integrats públics i privats vinculats a la participació productiva.

- Cal un disseny estratègic de futur que no pot basar-se en l'expectativa de recuperació del model incrementalista.

- S'han d'intentar millores adaptades al sector per part dels sistemes d'informació d'hisenda, seguretat social i govern local.

- Cal activar projectes de cooperació amb els instituts d'estadística i anàlisi social per a generar informació específica (Idescat, CEO)